

Učiteljski Tovariš

Glasi „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejujeta:

Jakob Dimnik in **Engelbert Gangl**

učitelja v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Jakob Dimnik**, Šubičeve ulice št. 3.

Vsebina: Izjava. — Peticija „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ visokemu deželnemu zboru Kranjskemu. — Shod spodnještajerskega učiteljstva v Celju. — Jak. Dimnik: Jezikov nauk v prvem šolskem letu. — Jos. Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — Vestnik.

Izjava.

Odbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani« najodločneje obsoja napade goriške »Soče« na odgovornega urednika društvenega glasila »Učiteljskega Tovariša«, gospoda J. Dimnika.

Za odbor „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“:

Juraj Režek,
t. č. predsednik.

Engelbert Gangl,
t. č. tajnik.

Peticija „Sloven. učit. društva v Ljubljani“ visokemu dežel. zboru kranjskemu.

Visoki deželni zbor!

Z zakonom z dne 14. vel. travna 1898. leta je uveden za kranjsko učiteljstvo osebni status. Da je visoki dež. zbor sprejel ta zakon, je vsaj deloma poravnal krivico, ki jo je trpel eden najvažnejših stanov v deželi — učiteljstvo.

S hvaležnim srcem je sprejelo kranjsko učiteljstvo ta dar svoje ožje domovine iz rok zastopnikov našega naroda v visoki deželni zbornici.

S štatusom se pa še ni odpomoglo bedi kranjskega učiteljstva, in nihče ne more trditi, da je z njim prejelo učiteljstvo to, kar mu gre po človeški razsodnosti in po § 55. drž. zakona z dne 14. velikega travna 1869. leta, drž. zak. št. 62.

Podpisano „Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ — kot zastopnik vsega slovenskega učiteljstva na Kranjskem — opozarja visoki deželni zbor na one nedostatke v pravnih razmerah kranjskega učiteljstva, spričo katerih trpi učiteljski stan krivico in katerih odprava bi ne povzročila deželi naši nepremagljivih denarnih žrtev. Zato se obrača vdano podpisano društvo na visoki deželni zbor kranjski s pričujočo

peticijo

ter se trdno nadeja, da bo slavnoisti izpremenil navedene, za kranjsko učiteljstvo najneugodnejše razmere tako, kakor to veli pravica in človekoljubje. Razmere, ki so nujno potrebne preuredbe, so pa naslednje:

I. Petletnice.

Delovanju učiteljstva in njegovemu ugledu popolnoma neprimerne so petletnice. Po dosedaj veljavnih določbah so odmerjene po 40 gld., t. j. mesečno po 3 gld. 33 ¹/₂ kr.

Po petletnem delovanju, ki mora biti v popolno zadovoljstvo predstojnikov, se pripozna učitelju in učiteljici 3 gld. 33 ¹/₂ kr. več plače kakor prej! Znano je, da vsak uslužbenec bodisi kateregakoli stanu avanzuje v teku petih let gotovo za več nego za 40 gld. Celo vsakemu rokodelskemu pomočniku se izboljša plača v teku petih let gotovo za večji znesek kakor kranjskemu učiteljstvu.

V nobenem razmerju pa niso naše petletnice z onimi državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Visoki deželni zbor bi izvršil le svojo sveto dolžnost, da pripozna kranjskemu učiteljstvu, katerega uspešno delavnost pripoznavajo vselej in povsod, petletnice po sto goldinarjev.

II. Aktivitetne doklade.

Po regulaciji uradniških plač je razlika med plačami učiteljstva in med plačami državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda še večja nego je bila prej. Ob boljših uradniških plačah se je po nekaterih krajih dvignila tudi draginja, ki jo čuti zlasti učiteljstvo jako bridko in ki pritiska nanj z neprebitno silo.

Ker stremlji in z vsemi silami deluje vse avstrijsko učiteljstvo na to, da se njegove plače vzporedijo plačam državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda in da se vsaj deloma paralelizujejo dohodki učiteljstva z onimi državnih uslužbencev zadnjih treh plačilnih razredov do časa, ko bodo tudi plače vsega avstrijskega učiteljstva urejene enako plačam državnih uradnikov že večkrat imenovanih treh plačilnih razredov, naj dovoli visoki deželni zbor, kakor bo še v tem zasedanju dovolil štajerskemu učiteljstvu deželni zbor štajerski, vsemu kranjskemu učiteljstvu aktivitetne doklade po sto goldinarjev na leto.

III. Pokojninski zakon.

V visoki deželni zbornici se je že poudarjala potreba preuredbe pokojninskega zakona. Njegova določila prejemkov vdov in sirot so tako malenkostna, da nikakor ne zadostujejo v pokritje najnujnejših življenjskih potreb vdov-

ljene učiteljeve žene in nje otrok. In tu je treba odpo-
moči, kar stori visoki deželni zbor najlažje s tem, da do-
loči za pokojnino vdov eksistenčni minimum 500 gld. in za
vsakega otroka po 100 gld., ali če uredi pokojninski zakon,
ki določa prejemke vdov in sirot, enako določilom pokoj-
ninskega zakona za državnih uradnikov vdove in sirote
XI., X. in IX. plačilnega razreda.

Takisto krivična so določila pokojninskega zakona
za učitelje. Po tem zakonu se odmerja pokojnina od pet
do pet let, tako da ne štejejo n. pr. onemu, ki služi 39 let
vseh 39 let, temveč le 35 let — ostala štiri leta ne
veljajo nič! To je očitna krivica, ki jo je treba porav-
nati s tem, da bodo veljala pri odmerjanju pokojnine
vsa leta.

Pravično in temeljito rešitev pokojninskega zakona
priporoča podpisano društvo posebno toplo visokemu de-
želnemu zboru, ker ne bo ž njim zagotovljena učiteljstvu
samo dostojnejša mirovina, temveč mu bo pridobila večjo
veljavo in večji ugled v socialnem življenju.

IV. Službena doba.

Štiridesetletno službeno dobo naj skrči visoki deželni
zbor na petintrideset let.

Učiteljevanja ni nikakor primerjati s poslom drugih
stanov, ki zavzemajo v socialnem oziru isto ali enako
stopnjo. Učitelj mora dan za dnevom prebiti v zaduhli,
z otroci natlačeni sobi, v pokvarjenem, nezdravem zraku.
Da deluje uspešno, mora napenjati vse svoje duševne in
telesne sile do skrajne meje ves čas svojega službovanja.
Prebiti mora mnogo žaljenja in nasprotovanja od šoli ne-
prijaznih staršev, a prebiti mu je tudi mnogo jeze spričo
početja pokvarjenih otrok. V vedni skrbi je, da ustreza
mnogobrojnim zahtevam, ki jih stavijo nanj šolske oblasti
in šolski predstojniki. Vrh tega pa se mora boriti za svoj
in svojcev obstanek. Tako naporno delovanje povzroča
nervoznost in iz nje izvirajoče bolezni. V razvedrilo nima
ni sredstev ni časa, ker mora po pouku porabljeni čas
bodisi v popraviljanje nalog, bodisi v pisanje uradnih spisov,
bodisi v druga opravila, ki mu donašajo kaj postranskega
zaslužka. Državna uprava je že davno pripoznala težavo
učiteljskega službovanja in zato je c. kr. profesorjem od-
merila le tridesetletno službovanje.

Ako je torej temu stanu dovoljen pokoj po tridesetih
letih, ga zasluži izvestno tudi ljudskošolsko učiteljstvo.
Saj je proti vsi logiki, da delaj delavec ob slabi plači
težje delo kakor drugi ob boljši plači in lažjem poslu, in
pamet sama mora razsoditi, da je ljudskošolski učitelj po-
treben prej počitka nego kdo drugi, saj ni stanu, ki bi
moral pri izvrševanju svojih dolžnosti prebiti toliko truda
in toliko odgovornosti kakor ljudskošolsko učiteljstvo.

Pa če vse to nič ne velja — humaniteta se mora
temu protiviti, da si mora osivel, od službenega napora
izmučen učitelj, ki je daroval vse svoje duševne in telesne
sile povzdigi šolstva in s tem blaginji domovine, še v vi-
soki starosti služiti vsakdanji kruh s težkim delom, da
ne sme biti deležen tolikanj potrebnega in zasluženega
počitka.

Visoki deželni zbor! Štatistika nam kaže, da je umr-
ljivost med učiteljstvom izmed vseh stanov največja, in
jako nizki so odstotki onih, ki so deležni počitka na večer
svojega življenja. Kranjsko učiteljstvo službuje danes s
prepričanjem, da malokdo doživi dobo, ko sme in more v
pokoj, zakaj naporno in utrudljivo delo mu ne da čakati
one starosti, ki jo mora vsak doseči, ako hoče imeti štiri-

deset števnih let za seboj. Zavest pa, da se mora človek
enakomerno truditi do zadnjega zdihljeja in da mu ni
pričakovati mirnih in vsaj deloma brezskrbnih dni, ne
veča veselja do učiteljskega stanu.

V. Leta provizoriškega službovanja.

Tudi to je nedostatek v pravnih razmerah kranj-
skega učiteljstva, da mu ne uštevajo let provizoriškega
službovanja v službeni čas. Ta določba je popolnoma ne-
utemeljena in docela krivična.

Zrelostno izpričevalo prizna kandidatu in kandida-
tinja popolno usposobljenost, samostojno opravljati učitelje-
vanje. Na podlagi tega izpričevala imenujejo c. kr. okrajni
šolski sveti kandidate in kandidatkinje učiteljem in učite-
ljicam — ne kakim učiteljskim praktikantom ali prakti-
kantinjam. Oboji izvršujejo posel mnogokrat samostojno
na enorazrednicah v polno zadovoljnost svojih nadzornikov.
In to dobo provizoriškega službovanja morajo dati učitelji
in učiteljice povrh itak neizmerno dolgi štiridesetletni
službeni dobi, da služijo v najugodnejšem slučaju dvain-
štirideset let, ako hočejo uživati celo pokojnino!

Še bridkejše pa občutijo to naredbo oni, ki so delali
drugo izkušnjo še pred uvedbo novega ljudskošolskega
zakona z dne 25. vel. travna 1868. l., drž. zak. št. 48.
Tem se ni takrat mudilo k usposobljenostnemu izpitu, ker
niso imeli takrat niti kot definitivni učitelji pravice do
pokojnine. Poleg tega pa so tedanje izpraševalne komisije
pošiljale čestokrat učitelje, ki so se oglasili k izkušnji,
domov, ne da bi jih bile izprašale. In sicer se je to zgo-
dilo, kadar se ni oglasilo zadostno število kandidatov.
To trditev bi lahko podprli z imeni še sedaj službujočih
učiteljev. Ako je v tedanjih časih napravil učitelj iz od-
daljenega kraja pot v Ljubljano in to ne da bi bil na-
pravil izkušnjo, je moral zaradi znanih tedanjih gmotnih
razmer odložiti zopetno potovanje za več let, da si je med
tem časom s stradanjem privarčeval potrebno potnino. Na
ta način so izgubili po 7—10 in več službenih let in sedaj
morajo brez lastne krivde toliko dlje služiti, da so deležni
cele pokojnine. Prav je sicer, da se zahteva od učitelja
(oziroma učiteljice) izkušnja učiteljske usposobljenosti, to
pa le zato, da ne pusti v nemar svojih nadaljnjih študij,
pač pa da se izobrazuje in doseže večjo stopnjo omike
in si pridobi več znanja. Nikakor se pa ne sme misliti,
da je učiteljevo delovanje zaradi druge izkušnje plodo-
nosnejše kakor pred njo; razložek je le ta, da si je pri-
dobil v daljšem službovanju več prakse.

Ker ne napravlja druga izkušnja učitelja sposobnej-
šega za učiteljevanje, je ta za šolstvo kot tako brez po-
mena in ne pride v poštev. Krivično je torej, da se leta
pred usposobljenostnim izpitom ne štejejo v službeni čas.

Ako je pa visoki deželni zbor mnenja, da je ravno
ta določba oni motor, ki sili učiteljstvo, da ne zanemarja
svojega naobraževanja, naj jo vsaj v toliko izpremeni, da
se v službeni čas ne štejejo samo ona leta, ki jih je pre-
služilo brez drugega izpita po dveletnem službovanju, ne
da bi se zato zadostno opravičilo.

VI. Vojaška leta.

Razen tega je okrajšano učiteljstvo v primeri z urad-
niškim stanom tudi v tem, da se mu ne vštrevajo v slu-
žbeni čas aktivna vojaška leta. Na Kranjskem je do dvajset
takih učiteljev, ki so služili tri leta pri vojaki in nekaj
med njimi se je udeležilo tudi okupacije Bosne. Kandidat,

ki ga je usoda iztrgala iz študij za tri leta ter ga vvrstila med vojake, je prišel na službovanje tri leta kesneje kakor njegovi bivši tovariši, ki so sedaj v vsaki zadevi za tri leta pred njim. To je posebno čutno sedaj, ko je uveden štatus. Oni, ki niso bili vojaki, prejemajo tri leta prej višjo plačo kakor oni, ki so zakrivilo samo to, da so imeli krepko telo in zdrave ude ter da so se morali mučiti za dom in cesarja v vojaški suknji. Ako uživajo državni uradniki to dobroto, da jim uštevajo vojaška leta v službeni čas, gre to po vsi pravici tudi učiteljstvu.

Povsem neopravičen je argument, s katerim se je do sedaj odbijala ta zahteva učiteljstva, češ, da je dotičnik sam kriv, da ni izvršil pred dvajsetim letom svojih študij. Saj je znano, da nismo imeli in tudi še sedaj nimamo tako razvitega šolstva, da bi imela vsaka vas svojo šolo, ter da so marsikaterega nadarjenega dečka poslali v šolo šele z 10—12. letom, ker so šele takrat slučajno zaznali njegov talent. Da je torej pričel dotičnik svoje študije kesneje kakor drugi, ni njegova krivda, pač pa so bile temu vzrok neugodne krajevne šolske razmere.

Visoki deželni zbor! To so v kratkem utemeljene one krivične pravne razmere kranjskega učiteljstva, ob katerih trpi dolgo dobo svojega plodnosnega delovanja v napredek in k blaginji prebivavstva vojvodine Kranjske. In tem krivičnim pravnim razmeram je treba baš v sedanji dobi, ko je dohrepnel zlasti uradniški stan do ugodne in zaslužene eksistence, hitre in temeljite preosnove, sicer bo učiteljstvo kranjsko opešalo in ne bo moglo z izčrpanimi silami še nadalje zadoščati vsem velikim zahtevam svetega svojega zvanja.

Računajoč na vsestransko naklonjenost visokega deželnega zbora napram kranjskemu učiteljstvu, katero naklonjenost so poudarjale vse stranke visoke deželne zbornice ob debati zgoraj imenovanega zakona z dne 14. vel. travna 1898. leta, izreka vdano podpisano društvo prepričanje, da bo visoki deželni zbor ugodil tem opravičenim zahtevam kranjskega učiteljstva.

Za odbor „Slovenskega učiteljskega društva
v Ljubljani:“

Juraj Režek l. r.,
t. č. predsednik.

Engelbert Gangl l. r.,
t. č. tajnik.

Shod spodnještajerskega učiteljstva v Celju.

I.

ti sijajni manifestaciji zavednega spodnještajerskega učiteljstva piše „Slov. Narod“ tako-le:

Med najvažnejše pojave vsega javnega življenja v naši državi sodi krepko učiteljsko gibanje, katero nima samo špeciálnega stanovskega pomena, nego je v svojih posledicah velikega kulturnega in političnega pomena. Od socijalnega in materijalnega položaja učiteljstva, od omike in samostojnosti učitelja je odvisna veljava šole, in zato smo mi vselej z iskrenimi simpatijami podpirali slovensko učiteljstvo v vseh njegovih prizadevanjih, ker dobro šolstvo je edino jamstvo boljši bodočnosti narodovi.

V sedanji fazi učiteljskega gibanja je materijalni položaj učiteljskega stanu najnujnejša zadeva. Učiteljstvo v celi državi je v tem oziru solidarno in mi smo solidarni z njim.

Na Štajerskem pride regulacija učiteljskih plač v sedanjem zasedanju deželnega zbora na vrsto. To je dalo

štajerskim učiteljem povod, da so na shodih formulirali svoje zahteve. Spodnještajersko učiteljstvo je imelo svoj shod v četrtek, dne 9. t. mes. v Celju, in soglasno se je priznalo, da tako impozantnega shoda na Spodnjem Štajerskem še ni bilo, da na Štajerskem še nikdar ni bilo toliko slovenske inteligence zbrane kakor oni četrtek v „Narodnem domu“ v Celju. Shoda, ki je bil omejen na povabljenice, se je udeležilo nad 500 izkazanih učiteljev in učiteljic iz vseh krajev južne Štajerske.

Na shod so bili povabljeni vsi štajerski državni in deželni poslanci, vsi okrajni šolski nadzorniki in uredništva vseh slovenskih časopisov. Od poslancev so došli dr. Dečko, dr. Gregorec, dr. Srnec in Vošnjak, ostali pa so se odlikovali po svoji odsotnosti! Še lepše so uganili okrajni šolski nadzorniki. Prišel je eden sam, drugi pa so ostali lepo doma, kakor da jih želje in zahteve učiteljstva čisto nič ne brigajo! Izmed časopisov so bili zastopani „Slovenski Narod“, „Domovina“ in „Slovenski Gospodar“.

Shod je otvoril sklicatelj g. Knaflič s primernim ogovorom, v katerem je pozdravil navzoče poslance, edinega šolskega nadzornika gosp. Vrečka, kateremu je učiteljstvo priredilo burno ovacijo, kakor je viharno in demonstrativno pritrjevalo govornikovim besedam, da odsotni c. kr. okrajni šolski nadzorniki ne čutijo z učiteljstvom, da so brezčutni birokratje — in končno tudi vse udeležnike.

V predsedništvo shoda so bili izvoljeni: gosp. Praprotnik, I. podpredsednikom gosp. Kavkler, II. podpredsednikom g. Lasbacher, za zapisnikarje pa gg.: Porekar, Rajš in Schmoranzer.

Predsednik gospod Praprotnik je otvoril zborovanje s kratkim pozdravom, ki ga je končal s trikratnimi živio-klici cesarju, na kar je bilo sklenjeno po predlogu gospoda Černeja izraziti cesarju brzojavnim potom vdanost spodnještajerskega učiteljstva.

O pomenu učiteljstva v šoli in zunaj šole je poročal g. R. Knaflič. Naslikal je učiteljevo delovanje v šoli in zunaj nje. Učitelj je podoben skrbnemu vrtnarju. V šoli je dušni zdravnik otrok, njih dušni oče in dušna mati. Potrebna mu je najpopolnejša avtoriteta v šoli, in zategadelj se ustavlja učiteljstvo vsaki nakani, katera bi hotela šolo podrediti kakemu drugemu stanu. Učitelj je tudi luč narodne zavesti: kakoršna je šola, takšen je narod, in kdor ima šolo, ta ima bodočnost in — ob viharnem pritrjevanju vsega zbora je dostavil govornik — mi slovenski učitelji ne bomo nikdar dovolili, da bi se slovenskemu narodu šola odtujila! Govornik je tudi popisal učiteljevo delovanje zunaj šole ter sploh podal jasno in točno sliko velikih nalog, katere ima učitelj v življenju.

A kakšno je plačilo za vse to tako važno in težavno delo? O tem je poročal g. V. Strmšek, čegar zanimivega govora poglavitni del priobčimo prihodnjič, in kateri je nasvetoval naslednjo soglasne sprejeto resolucijo:

„Dne 9. sušca 1899. leta v Celju zbrano učiteljstvo zahteva, da se mu z ozirom na njegovo važnost v človeški družbi in njega stanovsko naobrazbo pripozna plača, kakoršno imajo uradniki XI.—IX. činovnega reda za ljudskošolske in od X.—VIII. činovnega reda za meščanskošolske učitelje; — da se pripozna učiteljem, ki imajo samo zrelostni izpit, existenčni minimum, to je letnih 600 gld.; — da

se torej odpravi krajevni in vvede osebni plačilni sistem, krajevne razlike se pa naj poravnajo s posebnimi dokladami in končno, da se o ti naši zadevi razpravlja in sklepa v letošnjem zasedanju deželnega zbora ter se dotičnim sklepom da veljava že s 1. prosincem tega leta.

Dodatno k poročilu g. Strmška je govoril g. Praprotnik o stranskih opravkih, katere prevzemajo učitelji, da se zamorejo preživiti. Seveda jih prevzemajo samo, ako jih dobe. Orglarstvo je edini stranski opravke, kateri je primeren za učiteljstvo, vsi drugi ga ovirajo v izvrševanju prevzetih dolžnosti ali vsaj v spopolnjevanju svoje naobrazbe. Občinsko tajništvo je premnogokrat uzrok, da nastanejo prepiri, kar škoduje šoli in učiteljstvu, ter daje učiteljem jako mnogo opravka. Nekateri učitelji pa so vsled pičlih dohodkov prisiljeni, ukvarjati se tudi še z drugimi posli. Tako se nahajajo učitelji, ki so trgovci. Neki učitelj je bil trafikant. V šoli je moral biti proti kadenju, a ko bi bil zunaj šole zastopal svoje interese, bi bil prišel v nasprotje s svojimi stanovskimi dolžnostmi. Drug učitelj je bil mesogled in so ga ljudje celo iz šole klicali, kadar so klali; neki tretji učitelj pa je napravil celo žganjarijo. Postranski opravki so nasprotni šolskim zakonom, ali učitelj je vsled slabe plače prisiljen, da se jih oprime, ker sicer ne more živeti. Ko je bil cesar svoj čas v Gradcu, je rekel: „Kar učitelji store, je res ogromno.“ S temi priznanimi uspehi pa učiteljski dohodki niso v nobeni primeri. Nemoralno je, vabiti ljudi v stan, kjer jih čaka težko delo in pomanjkanje.

V imenu slovenskih deželnih poslancev je deželnega glavarja namestnik g. dr. Srnec izjavil, da poslanci popolnoma priznavajo opravičenost učiteljskih zahtev. Govornik je pojasnil, kakšen načrt regulaciji učiteljskih plač je deželni odbor štajerski pripravil, in je izjavil, da inicijativa za premembo tega načrta ne more izhajati od slovenskih poslancev, ker bi bila s tem vsa akcija pokopana, zakaj nemška večina se upre vsemu, kar nasvetujejo slovenski poslanci. Slednji bodo zategadelj postopali praktično in skušali doseči, kar se doseči da. Za letos se odpravijo vsaj glavni nedostatki, a bržčas bo veljal še za naprej krajevni sistem, ker to hoče deželni odbor. To bo seveda na škodo učiteljstvu na Spodnjem Štajerskem, katero se tudi sedaj od strani merodajnih oblasti zastavlja, kakor je sploh v Gradcu načelo, Spodnji Štajar kar mogoče izkoristiti in iz njega iztisniti kolikor mogoče denarja, storiti pa zanj, kar se da malo. To svedočijo šolske in cestne zadeve.

Tretji poročevavec je bil gosp. Schmoranz, ki je v kratkem in korenitem utemeljevanju nasvetoval več resolucij, ki so bile po kratki debati z nekaterimi premembami sprejete. Odobrene resolucije se glase:

„Država naj prispeva deželam k ljudskošolskim potrebščinam; uvedba modernim pravnim nazorom ustrezajočega disciplinarnega zakona za učiteljstvo na Štajerskem je nujno potrebna. Tajna kvalifikacija je demoralizujoča in tudi kvarna učiteljevemu ugledu, naj se torej odpravi. Protestuje se proti uredbi, da bi šolski voditelj kvalifikoval podrejeno učiteljstvo, ker bi to bilo na kvar kolegialnosti.“

V debato o teh resolucijah je posegel tudi državni poslanec dr. Gregorec, kateri je priznal, da na Štajerskem še ni bilo takega shoda slovenske inteligence kakor je ta učiteljski shod. To je uspeh, na katerem je učiteljstvu od srca čestitati. Govornik je opozarjal, da v Gradcu in v Celovcu sedaj za Slovence ni pravice. Ako bi bila ljudska šola državna, bi bilo najbrž bolje, nego je sedaj, in bi se koroški Slovenci mogli rešiti. Navsak način pa bo država morala pač kaj storiti za ljudsko šolstvo, zakaj bremena so postala za dežele neznosna. Govornik je štajerskemu učiteljstvu zaklical: „Živio“ — kateri klic je našel gromovit odmev.

O vprašanju, ali je opravičeno, dati učiteljicam le 80% plače učiteljev, je poročala gospdč. A. Štupca in po prepričevalnem utemeljevanju nasvetovala naslednji resoluciji:

1. „Shod spodnještajerskega učiteljstva v Celju prosi, naj se deželni zbor pri ureditvi učiteljskih plač ravna po načelu „enake dolžnosti — enake pravice“ ter odmeri učiteljicam enake plače kakor učiteljem. — 2. Naj preveliki naraščaj učiteljic omeji s tem, da se zniža postavno število učiteljskih pripravljank.“

Druga resolucija je bila po kratki razpravi sprejema, naj se pri sprejemanju kandidatinj jemlje v prvi vrsti ozir na učiteljske hčere.

Končno so bile sprejete po gospe M. Kropci nasvetovane resolucije:

1. Učiteljice ročnih del na ljudskih in meščanskih šolah, ki so formalno usposobljene, naj se nastavijo definitivno in naj imajo pravico do pokojnine. Začetna plača učiteljic ročnih del naj znaša na ljudskih šolah 300 gld., na meščanskih šolah 400 gld.; pomikanje do višjih dohodkov naj se uredi tako, da dobe učiteljice po zvršenem 35letnem delovanju na ljudskih šolah 500 gld., na meščanskih šolah pa 600 gld. pokojnine.

Končno sta bila sprejeta predloga g. Porekarja naj deželni poslanec in namestnik deželnega glavarja izroči sprejete resolucije dež. odboru, in naj se celjskemu učiteljskemu društvu za priprave za ta shod, celjskim Slovincem pa za prepustitev najlepših prostorov za zborovanje izreče zahvala.

S tem je bil ta lepi shod končan, in ga je predsednik g. Praprotnik zaključil s krepkim ogovorom, v katerem je zlasti povdarjal, da doseže učiteljstvo sčasoma vse svoje želje, ako se bo vedno ravnalo po načelu: „Vsi za enega — eden za vse.“

Jezikov nauk v prvem šolskem letu.

(Jakob Dimnik.)

A. U v o d.

I. Zmoter.

1. Nazorni nauk: Nazorne in govorne vaje, oprte na stvari iz otrokove bližine. Imenujejo naj se stvari v šoli, doma in v okolici z lahko razločljivimi znaki (svojstvi in dejanji) vred; podatki o raznih človeških tvor-

nostih (rokodelstvu, obrtu in umetnosti); imena živali, rastlin in rudnin. — Učenci naj se vadijo izgovarjati glasovnočisto in razločno.

2. Slovnica: Učenci naj se vadijo ponavljati in tvoriti kratke stavke; razstavljajo naj stavek v besede, zloge in glasnike. Samoglasniki, soglasniki. Spoznavajo naj samostalnik (razen abstraktnega). — Velika začetna črka pri prvi besedi v stavku in pri lastnih imenih. Pika.

3. Pravopisje in spisje. Učenci naj prepisujejo posamične besede in kratke stavke.

II. Navodilo.

Prvi šolski dan je najbolj važen in marsikteremu mlademu učitelju dela prva šolska ura, zlasti prvi šolski nastop, nemalo preglavico. Zato je treba, da se učitelj posebno dobro pripravi za pouk, da si koj s prvim nastopom pridobi učence za-se.

Drugi dan se šele prava šola, redno učenje začne, namreč učitelj začenja učence s „šolskim življenjem“ po malem seznanjati. „O vedenju šolarjev“ (disciplinarnih pravilih) v šoli in zunaj šole naj jim vsaki dan nekaj pove. Razlaganje takih kratkih naukov naj ne traja nikoli čez četrto ure, ali k večjemu pol ure, in v obče vsaka vaja naj ne trpi več nego pol ure.

Drugi šolski dan naj seznanijo učitelj učence s prostornim razmerjem, kakor: desno, levo, zgoraj, spodaj itd. (Vaje z rokami in očmi.)

Tretji dan naj jih seznanijo s ploščico, črtalnikom, gobico in cunjico.

Ako je bilo že drugi šolski dan nekako redno učenje, ako je moral učitelj že drugi šolski dan dobro premisliti, kaj bode svoje nevedne prvence učil in vadil, mora si za tretji in naslednje šolske dni tvarino posebno prirediti, zakaj ravno prvotne vaje v prvem in drugem šolskem tednu so za učitelja, ki ima malo izkušnje v prvem poučevanju, prav malo znane. V prvem in drugem šolskem tednu naj učitelj ne pričinja še s čitanjem in pisanjem in tudi ne s prvim nazornim naukom. Poleg predvaj za jezikov nauk (nazorne in govorne vaje) t. j. privaja na šolo, vedenje v šoli in zunaj šole itd., naj jemlje tudi predvaje za pisanje t. j. seznanje s prostornim razmerjem, risanje pik, navpična (stenoravna) črta, vodoravna črta, nagnjena (poševna) črta, (lasna in senčna črta), kot, okrožena lasna črta, pentlja (kljukica). Zaradi predvaj za uho in govorila (vaje posluha in jezika) mora učitelj seznaniti učence iz nazornega nauka z najbližnjimi rečmi, ki ga obdajajo in sicer: Šolska oprava (ploščica, črtalo, kreda, goba, šolska tabla itd.: sobna oprava (miza, postelja, omara, ura, ogledalo itd.); deli sobe; deli hiše; obližje hiše (skedenj, hlev, vrt, dvorišče).

Sedaj pridejo na vrsto predvaje za uho in govorila (vaje posluha in jezika) in sicer: razstavljanje stavkov v besede; razstavljanje besed v zloge; razstavljanje zlogov v glasove; navajanje čistih glasov.

Poleg tega povej in zapoj učitelj učencem kako lahko pesmico ter povej kako kratko otroško pripovedko in zastavi kako zastavico.

Nihče naj pa ne misli, da mora vse prav tako in v tem vsporedu jemati, kakor smo tu napisali. Marsikaj bo treba izpremeniti, marsikaj pridejati in razširiti, kakor sploh nanese razmere. Prav toplo pa pokladamo vsem učiteljem na srce, da vse predvaje prav pridno ponavljajo z učenci, zakaj: „Repetitio est mater studiorum“.

V vsem tem pouku mora pa biti skrit nekak sistem t. j. vse se mora zlijati, vse vjemati, vse mladino buditi, veseliti, učiti in odgojevati.

Sedaj šele, ko so te predvaje temeljito prebavljene — na tej podstavi se lahko prične s čitanjem in pisanjem.

B. Predvaje.

(Pripravljalni pouk.)

I. Predvaje za jezikov nauk.

Ljubi otroci! Zelo me veseli, da ste se zbrali v tako velikem številu danes pri meni. Upam, da se vam bode pri meni dopadlo, in da boste tudi v prihodnje radi hodili k meni v šolo. Jaz imam otroke zelo rad, pripovedujem jim večkrat lepe pripovedke ter jih učim mnogo lepih stvari.

Vi morate pa zato v šoli prav lepo in mirno sedeti, pazno poslušati, kar vam bodem pripovedoval ter vse storiti, kar bodem tirjal od vas.

Vsakemu izmed vas hočem sedaj-le odkazati svoj prostor (sedež). Na ta prostor se mora vsakdo, ko pride v šolo, prav lepo vsesti.

(Učitelj posadi po velikosti učence v klopi; pokaže jim, kam naj obešajo oblačila in kam spravljajo šolsko orodje.)

Ljubi otroci! Zdaj sedite vsak na svojem prostoru; semkaj sedite vselej, kedar pridete v šolo. Vidiš, ti sediš v 1., ti v 2., ti v 3. klopi itd.

Sedaj-le bi rad vedel, kako je vsakemu izmed vas ime. Nekateri že poznam, vendar vseh pa še ne. Kdo mi hoče povedati svoje ime? Dobro. Ali jaz bi prav rad, da vstaneš in prav glasno odgovoriš: „Meni je ime Ivan.“ Kdo mi bode še povedal svoje ime? Kako je pa tebi ime? In tebi? Kako pa tebi? Ali si rad prišel v šolo? Kdo si pa ti? Ti? Komu je še Janez ime? (Več učencev kliče ob enem: meni.) To se mi ne dopada, da kličete vsi hkrati. Kdor mi hoče odgovoriti, naj vselej vzdigne roko. Vidite tako-le. (Učitelj se vsede v klop in pokaže.) Kdo mi torej hoče še povedati svoje ime? Zdaj ste lepo pokazali. Tako morate vselej storiti, kadarkoli mi hočete kaj povedati. Kako je torej tebi ime? Meni je ime Karol. Ti si sicer lepo povedal, a ne glasno. Vidiš, oni-le v zadnji klopi te niso slišali. Jaz pa govorim tako glasno, da me vsakdo sliši in razume. Ali si me slišal ti v zadnji klopi? „Sem.“ Reci: „Slišal sem vas.“ Povej mi zdaj svoje ime, prav glasno. Kdo mi hoče povedati svoje ime prav glasno in lepo?

Zdaj hočem pa vaša imena še enkrat imenovati. Kdor bode slišal svoje ime, naj vzdigne roko in naj reče prav glasno: „Tukaj!“ Torej: Slavoj, Ivan, Stanko, Silvo itd. Stoj, tam-le vidim več rok. Kako je tebi ime? Meni je ime Ivan (Janez). In tebi? Meni je ime Ivan (Janez). Pa tebi? Meni je ime Ivan (Janez). Torej je več Ivanov (Janezov) v šoli. Vi vsi ne boste vedeli, katerega Ivana (Janeza) menim, kadar pokličem Ivan (Janez). Vidiš, Ivan (Janez), ti imaš še neko drugo ime. Tudi tvoj oče so Ivan (Janez); ali, kadar se podpišejo, ne zapišejo samo Ivan (Janez), ampak Ivan (Janez) N. Tvoj oče imajo torej dve imeni; pa tudi vsi drugi učenci imajo po dve imeni.

(Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

Spisal Jos. Ciperle.

(Dalje.)

37. Prva posebnost Kranjskega šolstva.

Kranjska dežela je prav posebna dežela. Ima svoje posebnosti pod zemljo, ima posebno ljudstvo, ki ima zopet posebne šege in navade. Dežela ima dalje svoje posebne interese, svoje posebno bogastvo, svoje posebno siromaštvo in — svoje posebno šolstvo. Tu so pa res prav znamenite posebnosti. Čujmo tedaj!

1. Dežela nima nobene meščanske šole. — Pa že čujem, da mi nekdo oporeka: Saj jo ima. Ali ni v Krškem meščanske šole? — Hvala lepa za lepi pouk. Vem, da je v Krškem meščanska šola. Toda prvič k temu zavodu je prišlo Kranjsko tako, kakor Pilat v vero. Te šole ni zakrivila Kranjska dežela. K sreči za deželo in k sreči za šolstvo je živel svoje dni v Krškem pameten mož, ki je ustanovil to šolo. Ko bi ne bilo tega moža, bi ne imeli Krčani še danes tacega zavoda. Moral bi še dandanes vsak, kdor bi hotel videti tako šolo, hoditi na Štajarsko ali kam drugam. Oni veljaki na Kranjskem, ki imajo odločilno besedo v šolstvu, še do danes niso videli potrebe, zgraditi v kakem kraju tacega zavoda, ako ravno bi se jih moralo ustanoviti po postavi nekaj na Kranjskem. Drugič je pa ta meščanska šola pač v slovenski deželi, a slovenska pa le ni. Zato je tudi večini otrok na Kranjskem nepristopna. Nepristopna je pa tudi vsled tega, ker je že prav na konci dežele. Ona je ložje pristopna Štajarcem in Hrvatom nego Kranjcem. Štajarci n. pr. pa niso tako ubožni glede meščanskih šol, da bi čutili potrebo meščanske šole v Krškem. Če je v kaki drugi deželi le ena meščanska šola, je gotovo v glavnem mestu, katero je vedno lahko dostopno od vseh strani. Seve, ko bi bil slučajno živel ranjki Hočevar v Ljubljani, bi bil najbrž ustanovil tak zavod v Ljubljani. A živel je v Krškem, ter zapustil to prelepo ustanovo mestu Krškemu. Pač je tudi tak zavod v Ljubljani. Lepo je to. Toda ta zavod so pa zopet zakrivile uršulinke, in ne dežela. Ko bi ne bilo uršulink v Ljubljani, bi tudi te šole ne bilo. Kranjska dežela nima najmanjše krivde, da se na Kranjskem podaja nekaterim otrokom višja izobrazba nego v ljudskih šolah, koje je pač morala ustanoviti dežela sama.

Pa znabiti vendar pride čas, ko se ustanovi na deželne stroške še kje kaka meščanska šola. Upati moramo, dokler živimo. Morda pride celo čas, ko bode imel vsak okraj vsaj po eno meščansko šolo. Jaz ne bodem doživel tega, zakaj ni še vtihnila tožba, in ne bode tudi tako kmalu, da šolstvo na Kranjskem tako preveč velja. Kranjcem pa ne gre rad denar izpod palca. Če se ne najde spet kje kak Hočevar, ne vem, kako pojde.

38. Druga posebnost Kranjskega šolstva.

Druga posebnost je ta, da je v deželi nad polovico, namreč 57% ljudskih šol enorazrednic. Tako se imenujejo namreč one šole, v kojih je navezan vsak šolar, kar časa obiskuje šolo, hoditi vedno v isti razred, to se pravi, da je vsak še tako priden, še tako razumen, še tako ženijalen otrok večen repetent. Tu poučuje eden učitelj kar ob enem po šest šolskih oddelkov. Tak učitelj mora res biti pravi pravcati umetnik. Naj poskusi kdo drugi poučevati pod takimi razmerami. Toda čudo čudo!

vito! Naj še kdo navaja pregovor: Pomagaj si sam, in pomagal ti bode Bog! Kranjcem res pomaga Bog. Jaz prebiram vedno poročila o okrajnih šolskih konferencah, in tu najdem vselej, da pravijo nadzorniki, da je pouk po šolah po raznih okrajih dober ali vsaj dovoljen. Tedaj tudi po enorazrednicah na Kranjskem se poučuje z vspehom. Zdaj pa pomislimo, koliko truda, koliko telesnih in duševnih sil žrtvuje učitelj na enorazrednici v blagor otrok in v blagor domovine, da ima tu vspehe, kojih vendar noben optimist ne bi pričakoval. Ali ni tudi čudo čudovito, da se dobe prosilci za službe po enorazrednicah, posebno ker je ljudstvo bivajoče po krajih, kjer so take šole, največkrat učitelju jako nasprotno, zakaj saj mu ni bila nikdar dana prilika okušati sadu vsaj takega pouka, kakoršen je po mestih, kjer so večrazrednice.

A da bi vsaj bilo na Kranjskem dovolj tacihi učilnic. Toda iz mnogih krajev ne hodijo otroci prav nikamor v šolo. Pa ni treba misliti, da so taki kraji Bog ve kako oddaljeni od kulture. Takoj pri Ljubljani je vas Čeplje v šentvidski župniji. Otroci tega sela so kar primorani ostati analfabetje.

Ta velika množica enorazrednic je gotovo velik nedostatek. Vendar morda poreče kdo, da najbrž ni potreba razširjavati šol v dvo- ali večrazrednice, ker ni dovolj učencev za to. Kaj pa da. Ni je na Kranjskem enorazrednice, ki bi imela premalo šolarjev, vse jih imajo po več kakor jim jih je predpisanih. Toda tudi tam, kjer bi jih bilo dovolj ali pa še celo preveč za dva razreda, se ne napravi dvorazrednica, ampak, in to je zopet posebnost, tam se vpelje poldnevni pouk, to je dopoldne jih pride v šolo nekaj, popoldne pa zopet nekaj. Tako se prikrati šolski obisk kar za polovico, in ker otroci obiskujejo na Kranjskem redno šolo po šest let, se skrči šolski obisk na takovih enorazrednicah kar na tri leta. Če je že na enorazrednicah s celodnevni poukom jako težavno poučevati, je uspeh na šolah s poldnevni poukom naravnost nemogoč. A vendar pravijo, da se tudi tukaj otroci nekaj nauče. No, blagor jim! Kranjcem res pomaga Bog, ker si sami ne pomagajo. — In če je kje prenapolnjena dvorazrednica, se vpelje zopet poldnevni pouk. Trirazrednica se še le otvori, kjer je otrok najmanj za štiri razrede, itd. Na Kranjskem pride na enega učitelja po 90 učencev. Tako vsaj govori statistika. Jaz sicer visoko cenim vrednost statistike, toda v tem slučaju ji kar ne morem verjeti. Pregledal sem natančno imenik ljudskih šol na Kranjskem za l. 1898.—1899., in tu sem videl, da je ni na Kranjskem skoro enorazrednice, ki bi imela manj kot sto učencev, izvzemši par šol za silo. V Adlešičih v črnomeljskem okraju poučuje en učitelj kar 190 otrok. Ali tudi v večrazrednicah ni bolje. V Škocijanu pri Dobravi na Dolenjskem je trirazrednica. Tu poučujejo nadučitelj in dve učiteljici 533 učencev. To je pa vendar silovito. Prav rad bi čul, da se je tu vrinila v imenik tiskovna pomota. Toda najbrž je ta številka prava. Zdaj pa naj še kdo zavida učiteljem počitnice!

Vestnik.

Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gosp. Ivan Dremelj, učitelj na Polici, 2 gl. 40 kr.

Učiteljski konvikt: G. Ivan Dremelj, učitelj na Polici, 1 gld.; G. Rudolf Piš, učitelj v Cerknici, na knj. kr. podr. št. 120 4 gld. 60 kr. Jakob Dimnik, blagajnik.

Osebnost. Okrajni šolski nadzornik v Gorici, cesarski svetnik gosp. Frančišek Vodopivec, je stopil v pokoj.

Posnemanja vredno. Občinski zastop v Zagorju ob Savi je sklenil v seji dne 7. t. m. enoglasno, poslati na visoki deželni zbor kranjski prošnjo, da bi učiteljstvo bilo tako plačano kakor državni uradniki zadnjih treh činovnih razredov.

Učiteljske premembe na Štajarskem. Nadučiteljem v Križovcih pri Ljutomeru je imenovan ondotni učitelj g. Anton Herzog; g. Jožef Tratar, dosedanji pomožni učitelj za celjski okraj, je imenovan stalnim učiteljem v Dobrovi pri Brežicah. Stalni podučitelj oziroma podučiteljica sta postala na svojih provizoričnih mestih: g. Ign. Strmecki pri Sv. Frančisku v Sav. dolini ter gospica Leopoldina Piano pri Sv. Lenartu nad Laškim trgom. Stalne podučiteljice oziroma podučiteljji so postali na svojih dosedanjih mestih gospice Josipina Jošt v Hajdinu in Josipina Koderman v Tepini pri Konjicah ter gg. Miha Germovšek na Pilštajnu, Ignacij Šijanec v Gornjemgradu ter Friderik Zinauer pri Zgor. Sv. Kunigundi. S službama sta menjala podučiteljica gospica Eleonora Kremžar v Trbovljah-Vode in podučitelj gospod Karol Unger v Brežicah. V pokoj šla je gospica Marica Cimperšek, podučiteljica v St. Pavlu v Sav. dolini ter se ji je izplačala postavna odpravnina.

Gospodarski program. Udje našega gospodarskega programa v prid učiteljskemu konviktu so postali gg.: Maks Domicelj, prodaja moke iz mlina V. Majdiča v Kranju, Rimska cesta v dr. Mundovi hiši; Fran Šturm, krojaški mojster na Bregu in M. Armič, trgovec v Mayerjevi hiši na Sv. Petra cesti.

Narodna trgovina. Kakor je razvidno na drugi strani, je otvoril na Rimski cesti g. Makso Domicelj zalogo moke in drugih pridelkov iz mlina Vinko Majdiča v Kranju. Majdičev mlin izdeluje preko 6 vagonov moke na dan ter je urejen po načinu prvih ogerskih mlinov. Cene moki v Domiceljevi zalogi so popolnoma originalne, kakoršne ima mlin sam. Postreže se lahko tudi s plombovanimi vrečami po 25, 50, 85 in 100 kg. Poleg tega bo dajal g. M. Domicelj tudi od iztržka dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Zato prosimo p. i. učiteljstvo, da kupuje moko in druge take potrebščine v prihodnje pri g. M. Domicelju. Prosimo pa, da se vsakteri in vsaktera javi, da je učitelj(ica), da se ta svota zabilježi v posebni knjigi. Svoji k svojim!

Slovensko čebelarstvo društvo. Dne 16. svečna t. l. je imelo društvo svoj občni zbor, ki je bil dobro obiskan, in na katerem se je sestavil novi odbor sledeče: Predsednik: Fran Črnagoj, učitelj na Barji; podpredsednik: Hinko Likar, nadučitelj v Grahovem; blagajnik: Fran Mekine, duhovnik v pok. v Ljubljani; odborniki: Peter Pavlin, posestnik in čebelar v Ljubljani; Fran Pengov, bogoslovec in Anton Žnidaršič, posestnik, trgovec in čebelar v Il. Bistrici. Urednik društvenega lista: Fran Rojina, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; sami vešči čebelarji, ter za povzdigo čebelarstva vneti možje. Da se pa društvo dvigne do častne stopinje, da se čebelarstvo v Sloveniji oživi in razširi, dolžnost vsakega pravega rodoljuba je, da deluje za procvit te imenitne panoge kmetijstva.

† **Karol Jansky**, založnik učil. dr., ki je tudi slovenskemu učiteljstvu znan po svojih praktičnih učilih, je umrl v Taboru na Češkem. N. v m. p.!

Razpis častnih nagrad. Vedno glasneje se v novejšem času po javnih glasilih in v literarnih krogih izraža želja, da naj bi Matica močnejše gojila v svojih knjigah leposlovje. Da tej želji ustreže ter pospeši razvoj slovenske pripovedne književnosti, razpisuje odbor „Slovenske Matice“ iznova po določilih „Jurčič-Tomšičeve usta-

nove“ 200 gld. častne nagrade izvorni povesti slovenski, obsežajoči najmanj 10 tiskovnih pol. Ko bi pa ne došla nobena takšna povest, se razpisujeta tudi dve častni nagradi po 100 gld. dvema izvornima povestima, obsežajočima najmanj po 5 tiskovnih pol, oziroma dvema daljšima epičnima pesmima, ali pa eni povesti in eni daljši epični pesmi.

Spisi, ki se poganjajo za častno nagrado, morajo biti takšni, da vstrežajo umetniškemu zakonu pripovedne književnosti vobče, poleg tega pa še književnim namenom „Slovenske Matice“ posebej. Pisatelj, katerim se prisodijo častne nagrade, prejmo vrhutega za svoja dela še navadno pisateljsko nagrado, katero plačuje „Slovenska Matica“ vsled § 12. svojega opravnega reda po 25 do 40 gld. za tiskovno polo. Rokopise je pošiljati odboru „Slovenske Matice“

do 1. prosinca 1900.

Ker hoče odbor s tem razpisom ustreči večini Matičnih udov ter jim v roke podati lepo zabavno knjigo, pričakuje, da se slovenski pripovedni pisatelji — zlasti priznani slovenski pripovedniki — primerno odzovejo njegovemu pozivu.

V Ljubljani, dne 15. sušca 1899.

Fr. Levce,
predsednik.

E. Lah,
tajnik.

Vseslovenska razstava v Pragi l. 1901. Že l. 1896. je predlagal na poslednjem zborovanju glavnega odbora „Narodopisne razstave češko-slovanske“ Engelmann, tovarnar iz Karlina pri Pragi, da bi se v kratkem priredila vseslovenska razstava. Za ta predlog tedaj nikdo ni glasoval. Ali dandanes si pridobiva misel, prirediti tako razstavo, vedno več zagovornikov ter pospešiteljev, tako, da se more lahko pričakovati, da se leta 1901. otvori vseslovenska razstava v Pragi, ki bo takega pomena za vesoljno, zlasti pa avstrijsko slovanstvo, kakor bode svetovna pariška razstava za ves kulturni svet. Ta razstava bi imela reprezentovati celo slovanstvo v njega silah in močeh ter dokazati, da slovanski narodi niso manj vredni od oholih sosedov. Na tej razstavi bi narodi slovanski tudi videli svoje nedostatke ter slabosti na polju narodnogospodarskem in ravno s tem bi dosegli svoj namen. — Vseslovenska razstava v zlati Pragi l. 1901. bi bila pa tudi največja korak v dvajseto stoletje, najsijajnejša manifestacija slovanske vzajemnosti, triumf vesoljnega slovanstva.

Uničenje Lucchenijevega morilnega orodja. Iz Geneve se poroča: Še se mora izvršiti svečan čin; v prisotnosti avstro-ogerskega poslanika in njegovih uradnikov bodo pilo, s katero je Luccheni zabodel pokojno našo cesarico, in instrumente, katere je rabil zdravnik, slovesno uničili. To je star običaj, ki se opravi vedno ob takih prežalostnih prilikah, ker se hoče zabraniti, da bi se morilno orožje in instrumenti zlorabljali za senzacijo in ker živi vera, da so take stvari nevarne življenju umorjenčevih naslednikov in naslednic.

Lakote umrl. V Kaserti je učitelj jezikov, Avanzo, v pravem pomenu besede vsled lakote umrl.

Vojaške pesmi. Vojno ministrstvo je g. Hausmannu v Bielskem z odlokom z dne 11. grudna 1898 poverilo, da zbere in izda vojaške pesmi vseh avstro-ogerskih narodov. Imenovani gospod nas je naprosil objaviti naslednje: Ker se rad lotim tega domoljubnega posla, prosim posebno starejše gospode rezerviste in odpustnike, ki so jim vojaške pesmi še v spominu, da mi blagovole čim preje sporočiti popolno besedilo v prvotni obliki in prvotnem jeziku ali pa mi naznaniti osebe, ki so jim vojaške pesmi znane. Glede napeva se bom usodil dogovoriti se pismeno in osebno. Vojaške pesmi so pravi zaklad narodnega pesništva in narodne glasbe, in obžalovati bi bilo, ko bi se pozabila vojaška pesem, ki večkrat prav gniljivo opeva slovo od doma, domotožje, ljubezni bolečino, strahote v vojni in junaški pogum poveljnikov, Vsak pripevek, če prav na videz neznamenat, bo dobro služil in pospešil delo, in ko izide zbirka, ne bom pozabil v nji hvalno imenovati zaslužnih prispevnikov. Naposled tudi vljudno prosim, da naši časopisi ta poziv blagohotno raz-

glase in domoljubno delo prijazno podpirajo. Naslov izdajatelja: Glasbeni ravnatelj V. V. Hausmann, Bielsko, (Bielitz), Šlezija.

Svetovna razstava v Parizu leta 1900 utegne biti za slovanstvo pomenljiva. Zlasti Francozi si žele, da bi jo posetilo kolikor največ Slovanov. Slovani bodo na tej razstavi pred vsemi narodi sveta najbolj odlikovani od naroda francoskega. Ob priliki razstave v Parizu bode se vršil, kakor se sliši, vseslovanski shod.

Morilec cesaričin Luigi Luccheni sedi sedaj v temnici. Težka ječa mu je neki vender že nekoliko omehčala srce. Jetničar, ki mu prinaša pičlo hrano, pripoveduje, da so videti sledovi solz na njegovem obrazu. Toda kadar je jetničar pri njem, se vede možko in noče kazati nobene žalosti.

Časopis „Der Süden“, glasilo izobraževalne politične in gospodarske koristi hrvaškega in slovenskega naroda, priporočamo kot najboljši časopis za oglase razne vrste, ker je razširjen v najboljših in imovitejših krogih med Hrvati in Slovenci in tudi drugod. Cena oglasom (inserterom) je zelo nizka. Časopis se daje na ogled zastonj. Upravništvo je na Dunaju, I. Plankengasse 4.

Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani

priredi v sredo, dne 22. t. m. ob 8. uri v „Narodnem domu“ (pritličje, druga soba na desno)

društveni večer.

Iz prijaznosti sodeluje slavni kvartet „Ilirija“. Gosti dobro došli!

Odbor.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojni, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospe v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **Kavčič & Lilleg** — „Pri zla torogu“ — trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **Jeglič & Leskovic**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **F. P. Vidic & Comp.** Tovarna lončenih peči in glinastih izdelkov, opekarna, zaloga stavbinskega blaga v Prešernovih ulicah v Ljubljani.

14. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvom v Prešernovih ulicah št. 50 (nasproti novi pošti) v Ljubljani.

Banka „Slavija“ v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Moka iz mlina Vinka Majdiča v Kranju

se oddaje po **en gros**-cenah
v plombiranih vrečkah po **10 in 25 kil**
v prodajalni

Maksa Domicelj-a

v Ljubljani, na Rimski cesti
vis-a-vis Gorupovim hišam.

Dostavljanje na dom brezplačno.

Plombe originalne mlinске!

Moka se oddaje tudi v vrečkah po 50, 85 in 100 kil.

Opozarja se, da priznani izvrstni izdelek prvega domačega našega mlina dandanes tudi na tujem uspešno tekmuje z izdelki vseh ogrskih mlinov.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA
Prešernove ulice šte. 9
priporočata svojo
bogato zalogo izgotovljene
moške in ženske obleke
v vsaki velikosti ter najboljše
perilo in zavrtnice po naj-
nižji ceni.

Kdor si kupuje obleko,
ogleda naj si najprvo na-
jino zalogo.

Naročila po meri
izvršujejo se točno in ceno
na Dunaju.

Ilustrovani centki se razpošiljajo
franko in zastonj.

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Fr. Čuden

urur v Ljubljani

Mestni trg šte. 25 nasproti rotovžu
priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnih

žepnih in stenskih ur

budilnikov, prstanov,
uhanov, šivalnih strojev

od 25 gld. naprej,

biciklov od 100 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo na-
tančno in točno.

Novi cenovniki na zahte-
vanje franko in zastonj.

Izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ plačajo na leto 3 gld. naročnine in 1 gld. udnine. — Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati odgovornemu uredniku (uredništvu) v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za celo stran 15 gld., pol strani 8 gld., 1/3 strani 5 gld., 1/4 strani 4 gld., 1/8 strani 2 gld.; manjši inserati po 10 kr. petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 3 gld.